

Lärarhandledning

Min hemliga tvilling
Kerstin Lundberg Hahn
Illustratör: Elisabeth Widmark

Rekommenderas för årskurs 3–7

Introduktion

En dag upptäcker Leia av en slump en robot som ligger på pingisbordet i ett låst rum i källaren. Leias föräldrar jobbar med AI (artificiell intelligens), och de verkar i hemlighet ha byggt en kopia av Leia, en konstgjord tvilling. Men varför har de byggt den där saken? Och varför är den en kopia av just henne? När hennes föräldrar åker på AI-konferens och farfar flyttar in för att hålla ett öga på Leia smyger hon ner i källaren igen, och lyckas väcka roboten. Den liknar henne på pricken, men har till skillnad från Leia en fantastisk inlärningsförmåga. Leia får en idé: Den konstgjorda flickan som hon ger namnet Nova ska göra matteprovet i hennes ställe. Fast kan det verkligen vara så enkelt?

Min hemliga tvilling är en tänkvärd, rolig och dramatisk berättelse, inspirerad av Mary Shelleys Frankenstein, som utspelar sig i ett nu där teknikutvecklingen kommit lite längre. Det handlar om vänskap, syskonskap och om vad det är att vara människa - alltifrån människa vs robot till frågor om vänskap och etiska funderingar om t ex sanning och lögn.

Författaren själv menar att hon både vill erbjuda läsaren en uppslukande bladväandarupplevelse, och samtidigt öppna upp för tankar om vad det är att vara människa: Varför agerar vi som vi gör? Vad betyder våra minnen? Hur är man en god vän? Vad spelar det för roll hur vi betar oss mot varandra?

Boken lämpar sig med sina korta kapitel väl för högläsning, men kan också läsas i bokcirklar, eller – naturligtvis – på egen hand.

Inför läsningen

Att förutspå vad en bok handlar om kan vara en bra inledning.

Vad ser du på omslagsbilden?

Vad är bokens titel?

Vad tror du att boken handlar om? Vad är det som får dig att tro det?

Vad tror du det är för slags bok? Vad är det som får dig att tro det?

Sedan kan man gemensamt läsa baksidestexten.

Vad tror du nu att boken handlar om?

Under läsningen

Om man högläser kan det vara lämpligt att läsa 2 - 3 kapitel per lästillfälle. Efter läsningen kan man stanna upp och prata om tankar som väckts eller svårigheter i texten.

Antingen kan man utgå från Aidan Chambers* grundfrågor som handlar om vad läsaren gillar och ogillar, vad läsaren tycker är konstigt, och vilka mönster läsaren hittar.

Då kan man använda ”börjor” som:

Jag tyckte om ...

Jag tyckte inte om ...

Jag förstod inte ...

Jag kan känna igen mig ...

Jag har läst en annan bok som ...

Nedan följer dessutom förslag på läsförståelsefrågor av olika slag.

1) På-raderna-frågor:

Vissa frågor är av typen som kontrollerar läsförståelsen på ett grundläggande plan, och hjälper läsaren att hålla reda på händelser och personer. På-raderna-frågor har i allmänhet ganska tydliga och enkla svar. (Mer av dessa frågor till de tidigare kapitlen)

2) Mellan-raderna-frågor:

Det är frågor som kräver att läsaren tolkar det som inte står rent ut, eller som kräver att man pusslar ihop olika ledtrådar i texten för att kunna svara. Mellan-raderna-frågor har inte alltid helt entydiga svar.

3) Bortom-raderna-frågor:

De riktigt intressanta frågorna! Det är frågor som leder till kopplingar till andra erfarenheter, andra böcker, händelser i det egna livet, funderingar kring bokens tematik. I takt med att handlingen fortskrider blir det underlag för fler bortom-raderna-frågor

Kap 1: Tvillingen (sid 5) och 2: Hålla koll (sid 11)

- Vad jobbar Leias föräldrar med?
- Varför ska/skulle de resa bort?
- Varför frågade inte Leia sina föräldrar/sin mamma om roboten i källaren?
- Vem är Hannes?

3: Nyckeln (s 18)

- Vem är Sid? Hur verkar relationen mellan Leia och Sid vara?
- När de skulle gå hem efter skolan ljög Leia för Hannes och sa att hon inte kunde följa med till honom eftersom hennes farfar var på besök. Varför ljög hon, tror du?

4: Hemligheten (s 25)

- Vad har roboten bakom örat?
- Hur kände sig Leia när hon såg alla fotona på anslagstavlan?

5: En mix av minnen (s 31)

- Leias föräldrar berättade om varför de jobbar med att ge robotarna minnen. Vad är vitsen med att robotarna ska ha minnen?

6: En labyrint av tankar (s 37)

- Varför måste Sid sätta sig bredvid läraren på lunchen?
- Varför håller Sid på som han gör, tror du?

7: Tända ljus (s 43)

- Vilka olika känslor hade Leia medan hon grejade med roboten i det här kapitlet?
- Hur vet du att hon känner så?

8: Väckning (s 53)

- När Leia väckte roboten och den började prata märktes det att den inte var en människa. På vilket/vilka sätt märktes det?

10: Synonymer (s 64)

- Leia tänkte: ”Om roboten gick att kontrollera, vad skulle jag kunna göra då?” Vad skulle du göra om du hade en robot som var en perfekt kopia av dig själv?

11: Försvunnen (s 70)

- Hur kom det sig att roboten hade vaknat?
- Varför trodde Leia att roboten hade gått ut genom altandörren?
- Leia lät bli att använda koden för viloläge. ”Nyfikenheten var för stor”, sa hon. Vad tror du att hon är nyfiken på?

13: Förberedelser (s 87)

- Varför vill Leia att roboten ska skriva fel på en uppgift?
- Leia vill inte tänka på att de planerade fusket är fusk. Varför inte, tror du?
- ”Ens namn är en mycket viktig sak”, tänkte Leia när hon funderade på vad roboten skulle heta. Håller du med henne? På vilket sätt är ens namn viktigt?

14: Namnet (s 97)

- Hur gör Nova när hon skaffar sig minnen och lär sig nya saker? Skiljer det sig från hur människor gör?
- Hur mycket betyder våra minnen för vilka vi är? Vad tror du?

15: Platsinfo (s 111)

- Vad samlade Leia in för info om skolan? Vad är det för ny info som finns på hennes mobil när skoldagen är slut?

17: Matteprov (s 132)

- Innan Leia gick till skolan pekade hon på garderoben, som om Nova var en hund. Varför gjorde hon så, tror du?

18: Hästens ögon (s 140)

- När Nova frågade om Hannes ville Leia inte berätta så mycket. Skulle du ha gjort på samma sätt?
- Har hästar känslor? Har akvariefiskar känslor?

19: Simprovet (s 153)

- Vad tänker du om det som hände i simhallen?

20: Tvillingsjäl (s 166)

- Vad innebär det egentligen att någon är ens tvillingsjäl?

21: En vit lögn (s 175)

- Vad är en vit lögn? Är det okej att ljuga? Varför/när i så fall?

22: 1104 (s 181)

- Nova har tagit över en massa av Leias minnen. Hur känner Leia inför det?

23: Förlåt (s 187)

- Leia drog sig för att säga hela sanningen, att det var hon som kallade Hannes fegis. Hur skulle du ha gjort?

24: Monster (s 198)

- Vad är det som får Leia att kalla Nova för ”monster”? Håller du med?
- När kapitlet slutar säger Leia att Sid är i fara. Varför drar hon den slutsatsen?

26: Spår (s 212)

- Det verkar som om Nova har stått utanför fönstret och tittat in. Vad tror du att hon såg och vad tänkte hon? Vad skulle du ha tänkt om du var i robotens ställe?

27: FMR (s 223)

- Leia berättade inte för sina föräldrar vad som hade hänt? Varför inte, tror du? Hur skulle du ha gjort?

29: Misstag (s 233)

- Nova säger: ”Du har lärt mig att ljuga. Att låtsas och att ljuga. Är det sådana mänskliga egenskaper som gör er överlägsna alla andra?” Hon säger också: ”Se. Du gråter över en död fisk. Men inte över mig.” Vad tänker du om det som Nova säger?

30: Inte bara (s 242)

Leia ser Nova som mer än bara en maskin.

- Spelar det någon roll hur vi betar oss mot robotar? För vem spelar det roll i så fall?

32: Robotkännare (s 254)

- På vilka sätt stöttar Leias farfar henne?
- Vad tycker du om slutet på boken?

Efter läsningen

Allmänna frågor:

Vad gillade du mest med boken?

Var det något du tyckte var konstigt eller dåligt?

Var det någon karaktär som du ändrade uppfattning om?

Var Leia densamma genom hela boken eller förändrades hon?

Vad säger du om slutet – skulle du vilja ha det på något annat sätt?

Om man skulle skriva en fortsättning – vad skulle den kunna handla om?

Förslag på skrivuppgifter:

Dessa förslag finns med för den läsare som också tycker om att skriva.

Förslagen om att byta perspektiv, till Sids eller Hannes synvinkel, kan också användas som underlag för samtal.

1. Skriv ett alternativt slut.

Vad skulle hända om Leia inte halkade omkull med cykeln så att Nova måste offra sig för att rädda henne?

Du kan börja så här:

”Nova! Du kommer inte att hitta någon som du. De andra robotarna är bara maskiner!”

Bussen var nästan framme. Jag cyklade upp bredvid henne på hållplatsen.

2. Skriv ett kapitel ur Sids perspektiv.

Lämpliga kapitel kan vara delar av Platsinfo, sid 111. Eller Skuggor på isen, sid 205.

3. Skriv ett kapitel ur Hannes perspektiv.

Lämpliga kapitel kan vara delar av Simprovet, sid 153. Eller Förlåt, sid 187

Litteraturlista

Chambers Aidan (2014). *Böcker inom oss och omkring oss*. Stockholm: Gilla böcker

Kjersén Edman Lena (2013). *Tala om böcker: Boksamtal på bibliotek, i skola och på nätet*. Lund: BTJ förlag

Lust till läsning. En metodhandbok för Sommarboken – eller hur du pratar med barn om böcker och läsning, utgiven av Kultur i Väst och Västra Götalandsregionen (2017) (pdf finns att ladda ner på nätet)